

7.3.2016

valtiovarainministeriö@vm.fi
janne.hayrynen@vm.fi
anu.pietarinen@vm.fi

Viite: Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 15.2.2016
VMO19:00/2016

Asia: Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi arvopaperimarkkinain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (MAR/MAD)

Helsingin käräjäoikeudella ei pääosin ole lausuttavaa kansallisessa lainsäädännössä tarvittavista toimenpiteistä 3.7.2016 sovellettavaksi tulevan EU:n markkinoiden väärinkäyttöasetuksen (MAR) tai markkinoiden väärinkäyttödirektiivin (MAD) osalta. Esitysluonnoksesta (jäljempänä luonnos) voidaan kuitenkin nostaa esille eräitä käräjäoikeuden työskentelyssä esiin tulleita ja ehdotetun myötä esille tulevia seikkoja.

Käräjäoikeus puoltaa luonnoksessa esitetyistä syistä kansallista ehdotusta rikoslain 51 lukuun lisättävästä *törkeästä arvopaperimarkkinoita koskevasta tiedottamisrikoksesta*. Tiedottamisrikos voi teon tosiasialliselta törkeysasteeltaan vastata muita nykyisiä rikoslain 51 luvun törkeitä rikoksia, jolloin vastaavan rangaistusasteikon omaavan tiedottamisrikosta koskevan säännöksen olemassaoloa voidaan myös pitää johdonmukaisena. Lisänä luonnoksessa esitettyyn voidaan todeta, että suurin käytännön merkitys törkeän tekemuodon säätämisessä liittyy ankaramman enimmäisrangaistuksen myötä samalla tapahtuvaan syyteoikeuden vanhentumisajan pitenemiseen. Syyteoikeuden vanhentumisaika pitenisi törkeiksi katsottavien tiedottamisrikosten osalta viidestä vuodesta 10 vuoteen.

Arvopaperimarkkinarikosten käsittely kokonaisuudessaan kestää moniin muihin rikostyypppeihin nähden kauemmin, nykyisellään (perusmuotoinen) tiedottamisrikos on lähellä syyteoikeuden vanhentumista - tai on jo vanhentunut - syyteharkinnan aikana. Erityisesti milloin tutkinnassa on kysymys laajemmasta kokonaisuudesta, jossa tutkittavana on useampi

7.3.2016

epäilty rikos ja tekijä, on (pelkkänä) tiedottamisrikoksena arvioitava teko helposti lähellä vanhentumista. Yksittäisen tekijän tiedottamisrikoksen tekoaika voi muuhun tekokokonaisuuteen (muihin tutkittaviin epäiltyihin rikoksiin) nähden myös olla erilainen eikä rikoksen tekoaika aina edes ole alkuvaiheessa yksiselitteisesti määriteltävissä. Syyteoikeuden vanhentumiskysymys tulee myös käytännössä usein esille arvopaperimarkkinarikosoikeudenkäynneissä. Joissain tapauksissa vanhentumiskysymys ylipäättään jo määrittelee oikeudenkäynnin sisällön.

Sinänsä syyteoikeuden vanhentumisaikaa on mahdollista kertaalleen hakeuksesta jatkaa 1 vuodella rikoslain 8 luvun 4 §:ssä säädetyillä perusteilla. Tätä vaihtoehtoa on Helsingin käräjäoikeudessa käytetty ainakin kerran liittyen epäiltyyn tiedottamisrikokseen. Syyteoikeuden vanhentumisajan jatkamista koskeva säännös on kuitenkin poikkeussäännös, kyseisen säännöksen ja yleisemmin törkeitä tekemuotoja koskevien säännösten taustalla eivät ole samat syyt.

Muutoin rikoslakiin luonnoksessa ehdotetuista lisäyksistä ja muutoksista voidaan todeta, että rikosnimikkeen *markkinoinnin vääristämisen* muuttaminen *markkinoiden manipuloinniksi* on luonnoksessa esitetysti selkeyden vuoksi perusteltua. Korotetun tahallisuusvaatimuksen poistamisella sisäpiirintiedon väärinkäytön tunnusmerkistöstä ei ole erityisen suurta merkitystä, täysin merkityksetön oikeudellisessa arvioinnissa se kuitenkin ei ole ollut.

Finanssivalvonnasta annettuun lakiin ehdotetaan luonnoksessa lisättäväksi väärinkäyttöasetuksen edellyttämä mahdollisuus Finanssivalvonnalle hakea käräjäoikeudelta seuraamusmaksun, rikemaksun tai uhkasakon maksamisen turvaamiseksi omaisuutta asetettavaksi takavarikkoon oikeudenkäymiskaaren 7 luvun mukaisesti. Mainittuja seuraamuksia koskeva ns. pääasia ei tule käräjäoikeudessa käsiteltäväksi. Tältä osin sääntelyä on tarkennettava luonnoksessa esitetystä esimerkiksi vastaavalla tavalla kuin verojen ja maksujen perimisen turvaamiseksi on tehty.

Käräjäoikeuden ja tuomioistuimien työskentelyyn yleisemmin luonnoksessa esitetyt muutokset tulevat vaikuttamaan rikosasioiden osalta viiveellä. Edellä todetusti suurin käytännön merkitys rikosasioiden käsittelyssä olisi ehdotetulla tiedottamisrikoksen törkeällä tekemuodolla, työmäärään sen tosiasiallinen vaikutus ei sinänsä liene suuri. Myöskään uutena rikoslakiin lisättäväksi ehdotettu, aikaisemmin pelkästään hallinnollisesti sanktioitu, *sisäpiirintiedon ilmaiseminen* tai myöskään ehdotettu Finanssivalvonnan mahdollisuus hakea takavarikkoa eivät erityisesti liisanne työmäärää.

7.3.2016

Lausunnon on valmistellut käräjätuomari Ismo Rätty.

Laamanni

Tuomas Nurmi